AGOS
01.04.2011

K O M Ş U D A N

Bu filmi kaçırmayın

EVREN DEDE

Herkül Millas ve Nefin Dinç'in hazırladığı Öteki Kasaba belgesel filmi geçen hafta Selanik'te gösterime sunuldu. Selanik Film Festivali'nden ödülle ayrılan film 16 Nisan'da bu kez İstanbul'da Pera müzesinde seyircisiyle buluşacak.

Öteki Kasaba belgeseli Türkiye'de Birgi, Yunanistan'da da Dimitsana olmak üzere iki kasabayı konu alıyor. Her iki halkın birbirlerine karşı hâlâ ciddi önyargılar barındırdığı; ulus devletlerin planladığı eğitim sistemi, bayramlardaki törenler, müzeler, kamusal alandaki heykeller ve söylemler 'öteki' olarak adlandırılan taraf Türk veya Yunan olduğunda olumsuz anlam barındırdığını anlatıyor belgesel.

Belgeselde gösterilen önemli bir ayrıntı, her iki köydeki insanların önyargılarının bilincinde bile olmadıkları. Bakıyorsunuz Türk hakkında önyargısı olan Yunanlı veya Yunan hakkında önyargı taşıyan Türk, içerisinde bulunduğu, yani yaşadığı durumdan habersiz bile değil. Örneğin belgeselde belediye başkanıyla konuşuluyor, aydınlarla konuşuluyor, "Yok böyle bir şey" cevabını veriyorlar, "Karşı tarafta böyle bir önyargı olabilir, ama bizde böyle şeyler yok!" Siz ama var bu önyargı, bakın anlatalım deseniz de, bilmek istemiyor, öğrenmek istemiyorlar. İşte Millas ve Dinç'in belgeselinde bu durumu gözler önüne seriliyor.

Filmin sonunda 4 – 5 yaşındaki çocuğun bile 'öteki' hakkındaki görüşlerinin olumsuz olduğunu, Yunan'ı veya Türk'ü düşman gören bu küçücük çocukların bulunduğunu görünce de üzülüyorsunuz nitekim.

İstatistiki bilgilerin bile Türklerin ve Yunanlıların birbirlerine karşı önyargıları olduğunu ortaya koyduğunu belirten Millas. "Anaokuldaki çocuktan, 80 yaşındaki adama kadar önyargılar var. Önyargıların olduğunu biliyoruz, ama bunu kabul etmiyoruz. Böyle bir şey yok diyoruz. Bırakın bildiğimiz gibi yaşayalım diyor bu anlayış. Bunu bir kimlik meselesi gibi görüyor." diye yorumluyor mevcut durumu.

Iki halkın birbirine olan önyargısının sadece tarihi geçmişten değil, bu geçmişin ve tarihî olayların yeniden üretilmesinden ve efsaneleştirilmesinden kaynaklandığını dile getiren Millas, "Tarihi geçmiş yeniden üretiliyor ve tekrar üretiliyor. Bu durum geçmişi alıp, mitoslara dönüştürmemizden ve kafalara kazınmasından kaynaklanıyor. Bakın Yunanistan'da Türk işgalinden söz ediliyor, ama yakın geçmişteki Alman işgali veya Bulgar işgali unutuluyor. Tarihin kendisinden çok, tarihin tekrar tekrar üretilmesidir asıl mesele. Örneğin Yunanistan'da Osmanlı'yla ilgili olarak tarih kitaplarında bazı değişiklikler yapılınca neden kıyamet kopuyor? Biz filme bunları kattık. Bunları anlattık." şeklinde anlatıyor belgeseli.

Peki her iki halkın önyargılarını tüm çıplaklığıyla ortaya koyan bu belgesele seyircinin tepkisi nasıl olur acaba? Selanik Film Festivali'nde gösterime girmeden önce insanların kızabileceğini düşünüyordu Millas ve Dinç. Ama öyle olmadı, Selanik'teki seyirci alkışladı belgesel filmi, hatta beğendi, filmi seyirci ödülüne layık gördü.

Türk – Yunan ilişkilerinde veya Türk – Ermeni ilişkilerinde mevcut durumu değiştirecek olanlar sadece mevcut hükümetler olmamalı. Millas'ın da dediği gibi, siyasetçiler doğruyu bilmelerine rağmen, siyasî bedel ödememek adına doğruları yapmadıklarını da çok gördük bizler. O yüzden tarafların önyargılarının aşılmasında siyasetten bağımsız bir şekilde çalışan sivil toplum örgütlerine çok iş düşüyor. Siyasetçilere baskı yapan, politikacıları doğru yola gelmeleri için zorlayan sivil toplum örgütleri sayesinde gelecekte önyargıların aşıldığı komşu ülkelerin dost vatandaşları olabileceğiz. Bugüne kadar Türk – Ermeni önyargılarını ele alan Millas'ın yaptığı tarzda bir belgesel yapıldı mı maalesef bilmiyorum. Ama yapılmadıysa, bence acilen hayata geçirilmesi gereken projelerden biri olmalı. Ermenistan'dan ve Türkiye'den birer kasaba seçilerek halkların "öteki" olarak adlandırdığı karşı kimliğe karşı ne hissettikleri, eğitim sistemi ve mitoslara da yer verilerek bir belgesel hazırlanmalı; tıpkı Herkül Millas ve Nefin Dinç'in hazırladıkları gibi…

evrendede@gmail.com